

ÉTKEZÉSI ÍRÓ

Ami belefér

szöveg: Jolsvai András, fotó: Sebestyén László

Mit szólnak ehhez az új divathoz, hogy egyél barátom, egyél, amennyit csak bírsz!? Egyél, amennyit képes vagy magadba tömni, te szerencsétlen!

Miként a fenti mondatok hangszereléséből nyilván kiérezhették, én nem vagyok igazán barátja az efféle vendéglátásnak. Egyáltalán, némi távolságtartással és növekvő szomorúsággal figyelem, hogy lesz úrrá az egész emberiségen ez a fogyasztói mentalitás, a mindig többre jutás birtványa, melynek ez a gasztronómiai zsákutca is jellegzetes megnyilvánulása. (Szétfeszítené egy ilyen tárca kereteit – máris szétfeszítette, amint látom – ha itt végleg filozófiai magasságokba emelkednék, de nem állom meg, hogy meg ne jegyezzem: ez a szemlélet – tudniillik a folytonos növekedési vágy, a javak egyre szélesebb körének birtoklása – mind a szervezetek, mind az egyén történetében végső soron kudarcra van ítélve: hiszen a Föld kincsei éppúgy végesek, mint az emberélet. Hogy ezt az emberiség miért nem képes belátni, s hogy miért nem arra fordítja energiáit, hogy e rövid idő alatt jól érezze magát, azt én sosem fo-

gom megérteni. De hát persze nem kell nekem mindent érteni.)

Az „egyél, amennyit bírsz” – mozgalom persze az Egyesült Államokból indult, az óriáshamburger és az extraprofit hazájából, ahol az emberek hajlamosak azt nézni mindenekelőtt, hogyan járnak jól anyagilag. És tényleg csábító kienni a vendéglátónkat a vagyonából. (E lehetőség sajátos változatát dolgozta fel Móricz egyik legszebb novellájában.) De hamar gyökeret vert hazánkban is, és, amennyire látom, sikerre halmoz manapság. Az egyik legnagyobb étteremlánc a szemünk előtt növekedett nagyra az elmúlt évtizedekben, bizonyítván, hogy Magyarország a korlátlan evés és a korlátlan lehetőségek hazája. S a zászlóshajó mögött egyre-másra tűnnek fel újabb és újabb vállalkozások, ugyanezzel a filozófiával. Holott az emberi gyomor mérete és befogadóképessége nem változott ily meredeken az elmúlt évezredekben.

Azért egy bekezdés erejéig jegyezzük meg: tényleg vannak olyan honfitársaink, akik gargantuai étvágygal és alkattal bírnak. Én is ismertem egyet: *Lázár Ervint*,

a kiváló író. Volt szerencsém néhányszor megosztani vele szerény vacsoráját. Nos, ő tényleg végig tudta enni az étlapot. És közben mesélt, anekdotázott, élt. Persze, hogy imádtá minden pincér, minden szakács. De mi, egyszerű halandók csak néhány fogás elfogyasztására vagyunk képesek. Azért ül annyi szomorú, fáradt vendég a teli tányérok romjai mellett az efféle éttermekben. Az egész egy folyamatos kudarc, semmi más.

És akkor még nem beszéltünk a roskadásig rakott tálak látványáról, a döntésképtelenségről, és arról, hogy időnk nagy részét a szervezéssel, a svédasztal vagy a grillsütő meg a helyünk közötti ingázással töltjük, megfosztva magunkat a nyilvános étkezés legfőbb vonzerejétől, a remek asztaltársaságtól.

Az első efféle hely Budán nyílt a nyolcvanas évek végén, s egy távoli ország gasztrokultúráját igyekezett népszerűsíteni ezekkel az eszközökkel. Persze, azok még békeidők voltak, nem korlátozták az étteremben tölthető időt, az ember, ha akarta, egy szelet hús mellett is elüldögélhetett, már csak erkölcsnemesítési okokból is. (Hogy ti. ellent tudott állni a sok csábításnak.) Az volt a helyi szokás, hogy aki nagyon elégedett volt a vendéglátással, fizetéskor kért egy ollót a pincértől, és levágta, emlékebe, a nyakkendője végét. A kravatlicsonkok aztán a falat díszítették, élethossziglan. Egyszer én is éltem ezzel a lehetőséggel, aztán végleg elköszöntem a műfajtól. ●

